PROLOGS

Kalnos sāka kust sniegs, un kopš Banija nāves bija pagājusi vairāk nekā nedēļa, kad mēs beidzot aptvērām, cik nopietns ir mūsu stāvoklis. Viņa ķermeni atrada tikai pēc desmit dienām. Tā bija viena no vērienīgākajām meklēšanas kampaņām Vērmontas vēsturē; bija ieradusies štata policija, FIB un pat armijas helikopters, koledžā atcēla lekcijas, Hempdenas krāsošanas fabrika pārtrauca darbu, un ļaudis brauca šurp no Ņūhempšīras un Ņujorkas, pat no Bostonas.

Grūti noticēt, ka Henrija vienkāršais plāns izrādījās tik veiksmīgs, lai gan notikumi guva pilnīgi negaidītu pavērsienu. Mēs nebijām domājuši slēpt ķermeni tā, lai to neviens nevarētu atrast, patiesībā mēs to vispār neslēpām – vienkārši atstājām tur, kur tas bija nokritis, cerēdami, ka kāds neveiksmīgs garāmgājējs uzdursies tam ātrāk, nekā kāds ievēros Banija pazušanu. Tas bija ļoti vienkāršs un ticams stāsts: vaļīgi akmeņi, slīdoša papēža sliede dubļos, klints pakājē gulošs ķermenis ar lauztu kaklu; parasts nelaimes gadījums, nekas vairāk, un viss tā arī būtu beidzies, ar piedienīgām sērām un klusām bērēm, ja tonakt nebūtu sācis snigt. Banijs tika ieputināts sniegā, un tikai pēc desmit dienām, kad beidzot iestājās atkusnis, policija, FIB un brīvprātīgie atklāja, ka visu šo laiku ir staigājuši pār viņa ķermeni, nobradājot sniegu cietā ledainā garozā.

Zibspuldzes, uniformas, neskaitāmas tumšas figūriņas, kas rosās uz Katarakta nogāzēm gluži kā skudras cukurtraukā, – šķiet neiespējami, ka šādu ažiotāžu izraisīja notikums, par kuru daļēji atbildīgs biju arī es. Vēl neiespējamāk šķiet tas, ka es tiku tam visam cauri, neizraisot ne mazākās aizdomas. Tomēr tikt cauri ir viens, bet atstāt visu pagātnē – pavisam kas cits; savulaik domāju, ka tajā tālajā aprīļa dienā es uz visiem laikiem pametu šo vietu, bet nu vairs neesmu par to tik drošs. Tagad, kad meklētāji ir sen izklīduši un dzīve atguvusi parasto rāmo ritumu, esmu sapratis vienu: gadiem ilgi domāju, ka atrodos kur citur, bet patiesībā visu laiku biju tur augšā, kur jaunajā zālītē vīdēja dubļainas riteņu rises, virs trīsošajiem ābeļziediem karājās tumšs padebesis un gaisā jautās tuvā sniegputeņa nestais vēsums.

Ko jūs te darāt? – izbrīnījās Banijs, ieraudzījis mūs kraujas malā.

Neko īpašu, atbildēja Henrijs. *Meklējam pirmās paparžu lapas.*

Brīdi mēs sačukstoties stāvējām krūmājā (beidzamais skatiens uz ķermeni un tuvāko apkārtni: neviens nav pazaudējis atslēgas vai brilles, nevienam nekā netrūkst?), tad sākām zosu gājienā soļot pa taku, un es atskatījos caur jaunajiem kociņiem, kas daļēji jau bija aizseguši skatu. Lai gan labi atceros gājienu caur mežu un pirmās vientuļās sniegpārslas, kas virmoja starp priedēm, atceros, kā mēs atviegloti sakāpām mašīnā un sākām braukt nokalnis gluži kā ģimene izbraukumā, kā Henrijs sakostiem zobiem lavierēja starp grambām, bet pārējie nemierīgi grozījās un vāvuļoja kā bērni, lai gan pārāk labi atminos to pirmo briesmīgo nakti un garās, briesmīgās dienas un naktis, kas tai sekoja, atliek tikai atskatīties pār plecu, lai visi aizritējušie gadi pagaistu kā nebijuši un es atkal redzētu sev aiz muguras to krauju un gravas zaļi melno plankumu jauno lapiņu ietvarā, skatu, kas paliks ar mani visu atlikušo mūžu.

Savulaik manā dzīvē varēja būt daudz dažādu stāstu, bet tagad ir tikai viens, tas vienīgais, ko es jelkad spēšu pavēstīt.

PIRMĀ GRĀMATA

PIRMĀ NODAĻA

Diez ārpus literatūras pastāv tāda "liktenīgā vājība", kroplīga tumša plaisa, kas stiepjas caur visu dzīvi? Agrāk domāju, ka ne, bet tagad esmu mainījis viedokli. Un manā gadījumā tā varētu būt neveselīga nosliece uz visu, kas izceļas ar neparastu, pievilcīgu veidolu.

*A moi. L'histoire d'une de mes folies.**

Mani sauc Ričards Peipens. Esmu divdesmit astoņus gadus vecs un līdz deviņpadsmit gadu vecumam nekad nebiju bijis Jaunanglijā un pat dzirdējis par tādu Hempdenas koledžu. Esmu kalifornietis, un ne vien tāpēc, ka tur piedzimu un uzaugu, bet arī, kā nesen atjautu, pēc savas iedabas. To es atzīstu tikai tagad, tā teikt, *post factum*. Bet tas nav necik svarīgi.

Esmu uzaudzis Pleino, mazā pilsētiņā Silīcija ielejas ziemeļos. Manam tēvam pieder degvielas uzpildes stacija, māte bija mājsaimniece, es – vienīgais bērns ģimenē. Kad kļuvu vecāks un laiki – grūtāki, viņa sāka strādāt, atbildot uz tālruņa zvaniem vienā no lielajām mikroshēmu rūpnīcām pie Sanhosē.

Pleino. Šis vārds neizbēgami asociējas ar tipveida kotedžām, auto apkalpošanas ēstuvēm un virs asfalta ņirbošas svelmes dūmaku. Tur pavadītie gadi ir pagātne bez mazākās vērtības, kuru izmest bija tikpat viegli kā lietotu plastmasas glāzīti. Savā ziņā tas bija labi, jo, atstājis mājas, varēju sacerēt jaunu, krietni tīkamāku stāstu, pilnu ar pavisam citiem Kalifornijas stereotipiem; krāsainu, svešiniekiem viegli uztveramu pagātni.

Šīs fiktīvās bērnības spozme – apelsīnu dārzi, baseini un šarmanti bohēmiski vecāki no šovbiznesa pasaules – pilnībā aizēnoja vienmuļo realitāti, un, domājot par savu bērnību, es spēju atsaukt atmiņā tikai virkni nožēlojamu priekšmetu: sporta kurpes, kuras valkāju augu gadu,

* "Par mani. Stāsts par vienu no manām neprātībām". *(Franču val.)* Arturs Rembo, "Viena vasara ellē".

lielveikalā pirktus komiksus un krāsojamās grāmatiņas; katrā ziņā šajā manas dzīves posmā nebija nekā interesanta un vēl jo mazāk skaista. Biju kluss gara auguma zēns ar vasarraibumiem nosētu seju. Man bija maz draugu, bet es pats nezinu, vai tā bija apzināta izvēle vai apstākļu sakritība. Cik atceros, es mācījos labi, bet ne izcili, man patika lasīt (grāmatiņas par Tomu Sviftu un Tolkīna sarakstītās), lai gan nebija iebildumu arī pret televīziju, un bieži vien garās, vienmuļās pēcpusdienas pēc skolas es pavadīju mūsu patukšajā dzīvojamā istabā, zvilnot uz paklāja televizora priekšā.

Es patiesi nespēju atcerēties neko vairāk, izņemot šiem gadiem raksturīgo melanholiju, kas asociējās ar "Disneja brīnumpasauli" svētdienu vakaros. Tās bija skumjas dienas (agri jāiet gulēt, nākamajā rītā uz skolu, pastāvīgas bažas par mājasdarbos pieļautajām kļūdām), bet, raugoties, kā naksnīgajās debesīs virs Disnejlendas mirdzošajām pilīm uzšaujas salūta dzirkstis, mani pārņēma visaptveroša bezcerība, sajūta, ka es nekad netikšu ārā no šī skolas un mājas burvju loka, un man tas bija pamatots empīrisks iemesls drūmam noskaņojumam. Mans tēvs bija skops cilvēks ar nejauku raksturu, māte veltīja man minimālu uzmanību, mēs dzīvojām neglītā mājā, es valkāju lētas drēbes, man bija pārāk īsi apgriezti mati, un es neizraisīju nekādas simpātijas skolasbiedros. Tā tas bija, kopš vien sevi atcerējos, un es nešaubījos, ka pārredzamajā nākotnē viss turpināsies tādā pašā garā. Likās, ka manai dzīvei piemīt kāds nenosakāms, bet gana būtisks defekts.

Īsi sakot, mana pagātne bija pilnīgi nesalīdzināma ar manu draugu dzīvi vai vismaz manu priekšstatu par to. Čārlzs un Kamilla ir bāreņi (kā es bērnībā gribēju būt bārenis!), kurus uzaudzināja vecmāmiņas un vectantes lielā mājā Virdžīnijā – upe, ambraskoki un zirgi, īsta sapņu bērnība.

To pašu var teikt par Frensisu. Mamma sadzīvoja viņu septiņpadsmit gadu vecumā, būdama trausla, untumaina rudmate, kas aizbēga no sava bagātā tēva mājām ar Vensa Veina un viņa "Muzikālo lauku" bundzinieku. Pēc trim nedēļām viņa pārradās mājās, pēc sešām tika anulēta steigā noslēgtā laulība, un, kā stāstīja pats Frensiss, vecvecāki audzināja savu meitu un mazdēlu gluži kā māsu un brāli, turklāt tik augstā stilā, ka tas iespaidoja pat vietējās tenku vāceles – angļu auklītes un privātskolas; vasaras Šveicē un ziemas Francijā. Ņemsim kaut vai mūsu pajoliņu Baniju. Viņa bērnība aizritēja bez matrožu kostīmiņiem un deju stundām un šajā ziņā vairāk līdzinājās manējai, tomēr tā bija īsta amerikāņu bērnība. Tēvs, kas no Klemsonas Universitātes futbola

zvaigznes bija pārtapis par baņķieri, četri brāļi un nevienas māsas, liela, trokšņaina piepilsētas māja, jahtas, tenisa korti un zeltainie retrīveri, vasaras Keipkodā, elitāras privātskolas Bostonas apkaimē un pikniki pie stadioniem futbola sezonas laikā; šāda audzināšana bija manāma it visā, sākot ar Banija rokasspiedienu un beidzot ar to, kā viņš stāstīja anekdotes.

Man nav un nekad nav bijis ar viņiem nekā kopīga, izņemot sengrieķu valodas zināšanas un kopā aizvadīto dzīves gadu. Un, ja mīlestība var būt kaut kas kopīgs, droši vien mūs vienoja arī tā, lai gan es apzinos, ka, ņemot vērā manu stāstu, tas izklausās diezgan savādi.

Ar ko lai sāk?

Pabeidzis vidusskolu, es iestājos mūsu pilsētiņas nelielajā koledžā (vecāki gan bija pret, jo gaidīja, ka es palīdzēšu tēvam biznesā, un tas bija viens no daudzajiem iemesliem, kāpēc es tik izmisīgi vēlējos tikt prom no mājām) un divu tur pavadīto gadu laikā mācījos sengrieķu valodu. Nevarētu teikt, ka man bija īpaša interese par sengrieķu kultūru, drīzāk tam par iemeslu bija parasta apstākļu sakritība – es mācījos medicīnas nodaļā (manu dzīvi varēja uzlabot tikai stabili ienākumi, un ārsti labi nopelna, *quod erat demonstrandum**), un kurators ieteica man humanitārajā programmā paņemt kādu valodu. Sengrieķu valodu izvēlējos tāpēc, ka nodarbības notika pēcpusdienās un pirmdienās varēja ilgāk pagulēt. Tas bija pilnīgi nejaušs lēmums, kas, kā vēlāk redzēsiet, izvērtās par liktenīgu soli.

Grieķu valodā man gāja labi, varētu pat teikt izcili, tā ka pēdējā mācību gadā es ieguvu antīkās kultūras nodaļas apbalvojumu. Tas bija mans mīļākais mācību priekšmets, pa daļai tāpēc, ka lekcijas notika parastā auditorijā, bez burciņām ar govju sirdīm, formaldehīda smārda un kviecošu mērkaķu pilniem būriem. Sākumā cerēju, ka ar smagiem pūliņiem spēšu pārvarēt iedzimto jūtelību un nepatiku pret izvēlēto profesiju, bet vēl smagāki pūliņi ļaus simulēt kaut kādas dotības šajā jomā. Tomēr tas bija bezcerīgi. Mēnešiem ritot, bioloģija neizraisīja manī ne mazāko interesi (vai drīzāk izraisīja klaju riebumu), man bija sliktas atzīmes, un mani nicināja gan pasniedzēji, gan kursabiedri. Pēdīgi, neko nepateicis vecākiem, es pārgāju uz angļu literatūru, kas pat man pašam likās neveiksmīgs, Pirra cienīgs solis. Šķita, ka esmu labprātīgi iebāzis galvu cilpā un rūgti to nožēlošu, joprojām pārliecināts, ka labāk būtu ciest neveiksmi potenciāli ienesīgā specialitātē nekā gūt

* Kas arī bija jāpierāda. *(Latīņu val.)*

panākumus jomā, kas, pēc mana tēva domām (kuram nebija ne jausmas nedz par finansēm, nedz izglītību), nesola nekādu materiālu labumu un var novest tikai pie tā, ka es visu atlikušo mūžu slamstīšos pa māju, diedelējot naudu, kuru viņš netaisījās man dot.

Lai nu kā, literatūras studijas man patika krietni labāk. To gan nevar teikt par Pleino; diez vai es spētu izskaidrot to bezcerību, ko manī viesa dzimtā pilsētiņa. Tagad uzskatu, ka, ņemot vērā apstākļus un manu raksturu, es būtu nelaimīgs arī Biaricā, Karakasā vai Kapri salā, bet tolaik biju pārliecināts, ka mans dvēseles stāvoklis ir saistīts tieši ar Pleino. Varbūt pa daļai tā arī bija. Lai gan savā ziņā Miltonam ir taisnība un prāts ir savrupa vieta, kas spēj sevī radīt paradīzi no elles, nav šaubu, ka Pleino dibinātājiem par paraugu kalpoja nevis debesu valstība, bet tā otra, krietni drūmākā vieta. Vecākajās klasēs biju pasācis pēc skolas klaiņot pa tirdzniecības centriem; es klimtu pa mirdzošajām, vēsas gaismas pielietajām galerijām, līdz biju tik apžilbis no precēm, svītrkodiem, promenādēm, eskalatoriem, spoguļiem, fona mūzikas, kņadas un gaismas, ka beigu beigās šis jūklis eksplodēja man prātā un viss saplūda viendabīgā masā: krāsas bez formas, nesaistītu molekulu ņudzeklis. Tad es gluži kā zombijs vilkos uz autostāvvietu un braucu uz beisbola laukumu, kur pat neizkāpu no mašīnas, vienkārši sēdēju ar rokām uz stūres un truli blenzu uz stiepļu žogu un nodzeltējušo ziemas zāli, līdz norietēja saule un es vairs neko nespēju saskatīt.

Man bija neskaidra nojauta, ka šim dvēseles stāvoklim varētu būt bohēmiska vai pat nedaudz marksistiska daba (tīņa gados mēdzu tēlot pārliecinātu sociālistu, galvenokārt tāpēc, lai pakaitinātu tēvu), tomēr es nespēju to izprast un būtu sašutis, ja kāds saistītu to ar izteiktu puritānisku noslieci manā iedabā, lai gan patiesībā tā arī bija. Nesen kādā vecā piezīmju grāmatiņā atradu vārdus, ko biju rakstījis aptuveni astoņpadsmit gadu vecumā: "Es jūtu šajā vietā trūdu dvaku, līdzīgu tai, ko izdala pūstoši augļi. Nekad un nekur derdzīgais dzimšanas, vairošanās un nāves mehānisms, šīs atbaidošās dzīves norises, ko grieķi dēvēja par *miasma*, dvēseles apgānīšanu, nav bijis tik brutāls vai tik pievilcīgi iekrāsots; nekad un nekur tik daudz cilvēku nav tā ticējuši meliem, nepastāvībai un nāvei, nāvei, nāvei."

Nu ko, visai pretenciozi vārdi. Lasot tos, šķiet, ka, palicis Kalifornijā, es varēju pievērsties kādam kultam vai vismaz dīvainai diētai. Atceros, ka aptuveni tajā laikā lasīju par Pitagoru, un dažas viņa idejas man šķita visai saistošas – piemēram, valkāt baltas drēbes un nelietot uzturā neko tādu, kam ir bijusi dvēsele.

Bet tā vietā es nokļuvu austrumkrastā.

Uz Hempdenu mani aizveda negaidīts likteņa triks. Bija garas, lietainas Pateicības svētku brīvdienas ar konservētu dzērveņu mērci un uzmācīgiem sporta spēļu auriem televizorā, un kādu vakaru pēc strīda ar vecākiem (neatceros, par ko strīdējāmies tovakar, bet parastais iemesls bija nauda un koledža) es devos uz savu istabu un sāku meklēt skapī vējjaku, kad piepeši uz grīdas piezemējās krāsains buklets: Hempdenas koledža, Hempdena, Vērmonta.

Tas bija divus gadus vecs. Pietiekami labi nokārtojis standarta eksāmenus (diemžēl ne tik labi, lai garantētu sev stipendiju), vecākajās klasēs saņēmu ne mazums šādu bukletu, un šis glabājās ģeometrijas grāmatā visu pēdējo mācību gadu.

Nezinu, kā tas nokļuva manā skapī, – droši vien biju atstājis to tāpēc, ka tas bija tik skaists. Pēdējā mācību gadā es stundām ilgi pētīju bukleta fotogrāfijas, it kā, raugoties uz tām gana ilgi un alkaini, kāds mistisks osmozes process ļautu man iefiltrēties to tīrajā, dzidrajā klusumā. Atceros tās vēl šobaltdien gluži kā ilustrācijas iemīļotā bērnu grāmatiņā. Saulē mirdzošas pļavas, dūmakas ieskautu kalnu neskaidrās aprises, biezs lapu paklājs uz vējaina rudens ceļa, ugunskuri un miglā grimstošas ielejas, čellu elegantie izliekumi, tumši logi, sniegs.

Hempdenas koledža, Hempdena, Vērmonta. Dibināta 1895. gadā. (Tas vien bija apbrīnas cienīgs fakts; Pleino nebija nevienas man zināmas vietas, kas būtu dibināta krietni agrāk par 1962. gadu.) Piecsimt abu dzimumu studenti. Progresīva ievirze. Specializācija: humanitārās zinātnes. Stingra reflektantu atlase. "Koledža piedāvā vispusīgu humanitāro zinātņu programmu, nodrošinot ne tikai stabilu zināšanu pamatu izvēlētajā specialitātē, bet arī plašu ieskatu visās Rietumu kultūras, mākslas un ideju sfērās. Mūsu mērķis ir nodrošināt ne vien sausu faktu materiālu, bet arī izejvielu patiesi dziļu zināšanu izveidei."

Hempdenas koledža, Hempdena, Vērmonta. Pat pašam nosaukumam bija izteikti angliska pieskaņa, vismaz tā šķita man, cilvēkam, kas bezcerīgi sapņoja par Angliju un necik augstu nevērtēja pārceļotāju mazo pilsētiņu maigās, neskaidrās balss modulācijas. Labu brīdi es vēroju foto ar tā dēvēto Kopienas namu, kas ar savu klusināto, akadēmisko gaismu (neko tādu nebiju redzējis nedz Pleino, nedz kur citur) asociējās ar ilgām stundām putekļainās bibliotēkās, senām grāmatām un klusumu.

Mamma pieklauvēja pie durvīm, pasauca mani, bet es neatbildējis sāku aizpildīt no bukleta izplēsto anketu.

Vārds: Džons Ričards Peipens.

Adrese: Mimosakorta 4487, Pleino, Kalifornija.

Vai vēlaties saņemt informāciju par finansiālo atbalstu? Jā.

Nosūtīju vēstuli jau nākamajā rītā.

Sekoja mēnešiem ilga mokoša papīru batālija, īsts ierakumu karš. Tēvs atteicās aizpildīt dokumentus, kas bija nepieciešami, lai saņemtu finansiālu atbalstu, un pēdīgi es bezizejā paņēmu no viņa tojotas nodokļu deklarācijas un izdarīju to pats. Pēc kārtējā saspringtu gaidu perioda saņēmu ziņu no uzņemšanas komisijas priekšsēdētāja: kad jūs varētu ierasties Vērmontā uz pārrunām? Es nevarēju atļauties lidojumu uz Vērmontu un tā arī uzrakstīju. Kārtējais gaidu posms, kārtējā vēstule: koledža ir gatava apmaksāt ceļojuma izdevumus, ja tiks pieņemti finansiālā atbalsta noteikumi. Drīz vien pienāca attiecīgie dokumenti. Ģimenes ieguldījums izrādījās lielāks, nekā tēvs bija gatavs maksāt; viņš paziņoja, ka nevarot to atļauties un naudu nedošot. Šis partizāņu karš ilga astoņus mēnešus, un man joprojām nav īstas skaidrības par to notikumu virkni, kas beigu beigās aizveda mani uz Hempdenu. Labvēlīgi noskaņoti profesori rakstīja vēstules, tika piemēroti dažādi izņēmumi, un nepilnu gadu pēc tam, kad biju apsēdies uz dzeltenā pūkainā paklāja savā istabiņā un, ļaujoties mirkļa impulsam, aizpildījis anketu, es ar diviem čemodāniem un piecdesmit dolāriem kabatā stāvēju Hempdenas autoostā.

Kad es pēc garas, nemierīgas nakts, kas sākās kaut kur Ilinoisā, izkāpu no autobusa, bija seši no rīta un virs kalniem austošā saule apspīdēja bērzu birzis un neiedomājami zaļas pļavas. Es nekad nebiju bijis tālāk uz austrumiem par Santafē un uz ziemeļiem par Portlendu, un pēc trim ceļā pavadītām dienām un bezmiega nakts man šķita, ka esmu nokļuvis īstā sapņu zemē.

Kopmītnes itin nemaz nelīdzinājās kopmītnēm, vismaz manā izpratnē (ar izdedžu betona sienām un nomācošu dzeltenu apgaismojumu) – kļavu un ošu skupsnās ap Kopienas namu bija izkaisītas baltiem dēlīšiem apšūtas mājas ar zaļiem slēģiem. Tomēr es ne mirkli nešaubījos, ka mana istaba būs drūma un nemājīga, un, pirmo reizi to ieraudzījis, jutos ārkārtīgi pārsteigts – tā bija gaiša telpa ar lieliem logiem, nodeldētām ozolkoka grīdām un slīpiem mansarda griestiem, askētiska kā mūka celle. Pirmā vakara krēslas stundā es sēdēju uz gultas un vēroju, kā pelēkās sienas kļūst zeltainas, tad pamazām nomelnē, klausoties, kā neredzams soprāns kaut kur gaiteņa viņā galā veic reibinošus kāpumus un kritumus, līdz pēdīgi kļuva pavisam tumšs, bet tālā

balss gluži kā nāves eņģelis turpināja vīties savos spirālveida lokumos. Gaiss vēl nekad nebija licies tik debešķīgi tīrs, vēss un retināts, un es vēl nekad nebiju juties tik tāls no putekļainās, piezemētās Pleino.

Dažas atlikušās dienas līdz mācību sākumam pavadīju savā baltajā istabā un Hempdenas zaļajās pļavās. Klaiņoju apkārt kā mēnessērdzīgs, apžilbis un apskurbis no apkārtējā skaistuma, un jutos tik laimīgs kā nekad agrāk. Bariņš meiteņu sārtiem vaigiem un plīvošām zirgastēm spēlē futbolu, virs samtainā, krēslas skartā zāliena virmo tālīni izsaucieni un smiekli. No augļu svara nolīkuši ābeļu zari, kriteņu sārtie plankumi zālē, saldena, stīgra pūstošu augļu dvaka un lapseņu nerimtīgā dūkoņa. Kopienas nama pulksteņtornis: efeju apvīti ķieģeļi un balta smaile kā dūmakā tīta vīzija. Pārsteigums, pirmo reizi ieraugot bērzu tumsā, kas tiecās augšup, vēss un kalsens kā rēgs. Un pašas naktis, kas pārspēja jebkuru iztēli: melnas, vējainas un neaptverami plašas, ar pirmatnīgu zvaigžņu klaidu virs galvas.

Gribēju atkal pieteikties uz sengrieķu valodu, jo tā bija vienīgā svešvaloda, kurā es kaut cik orientējos. Kad pateicu to savam kuratoram (tas bija franču valodas pasniedzējs Žoržs Laforgs ar olīvkrāsas ādu un plānu degunu ar garenām nāsīm, kas darīja viņu līdzīgu bruņurupucim), viņš sakļāva pirkstu galus un pasmaidīja. “Baidos, ka tas nebūs tik vienkārši,” viņš sacīja ar manāmu franču akcentu.

“Kāpēc?”

“Mums ir tikai viens sengrieķu valodas pasniedzējs, kurš studentu ziņā ir ļoti izvēlīgs.”

“Esmu divus gadus mācījies šo valodu.”

“Visticamāk, tas nebūs noteicošais faktors. Turklāt, ja gribat specializēties angļu literatūrā, jums vajadzēs apgūt kādu mūsdienu valodu. Vēl ir vietas manā franču valodas grupā iesācējiem, arī vācu un itāļu grupās. Spāņu valoda...” Viņš ieskatījās sarakstā. “Spāņu grupās vairs tikpat kā nav vietu, bet, ja gribat, es parunāšu ar misteru Delgado.”

“Varbūt jūs varētu parunāt ar sengrieķu valodas pasniedzēju?”

“Diez vai tas ko līdzēs. Viņš ņem tikai ierobežotu studentu skaitu. Pat ļoti ierobežotu. Turklāt man šķiet, ka viņa izvēles pamatā ir personiski, nevis akadēmiski kritēriji.”

Laforga balsī jautās zināms sarkasms un mājiens, ka viņš negribētu turpināt šo sarunu.

“Es īsti nesaprotu, ko jūs gribat teikt.”

Patiesībā man šķita, ka es nojaušu viņa domu, un biju pārsteigts par atbildi. "Nē, tas nav nekas tāds. Viņš neapšaubāmi ir izcils speciālists, turklāt ļoti šarmants cilvēks. Nelaime tā, ka viņam ir visai īpatnējas mācību metodes. Viņam un viņa studentiem nav tikpat kā nekādas saiknes ar fakultāti, un es nesaprotu, kāpēc viņa kurss joprojām tiek iekļauts kopējā mācību programmā. Tas tikai rada liekus pārpratumus, jo faktiski tā ir slēgta studentu grupa. Runā, ka pie viņa var mācīties tikai tie, kas lasa noteiktas grāmatas un turas pie līdzīgiem uzskatiem. Viņš ne vienreiz vien ir atraidījis tādus studentus kā jūs, kuri jau bija mācījušies senās valodas. Ar mani ir pavisam citādi." Laforgs uzrauca uzaci. "Es ņemu pretī visus, kuri vēlas pie manis mācīties un atbilst noteiktām prasībām. Visai demokrātiski, vai ne? Manuprāt, tā ir vispareizākā pieeja."

"Vai te bieži tā notiek?"

"Protams. Visur ir pasniedzēji ar savām dīvainībām. Un, atklāti sakot, daudzi ir vēl dīvaināki par viņu." Laforgs pieklusināja balsi. "Gribētu gan lūgt, lai šī saruna paliek starp mums."

"Protams," es atbildēju, pārsteigts par šo sazvērniecisko toni.

"Un ņemiet vērā, ka tas ir ļoti svarīgi." Paliecies uz priekšu, Laforgs bezmaz vai čukstēja, tik tikko virinot savu mazo muti. "Varbūt tam ir grūti noticēt, bet man ir vairāki nopietni ienaidnieki literatūras fakultātē un pat manā katedrā. Turklāt misters Morovs ir īpašs gadījums." Laforgs pārgāja uz daudzmaz normālu toni. "Pasniedz šeit jau gadiem ilgi, turklāt par baltu velti."

"Kāpēc tā?"

"Viņš ir turīgs cilvēks un ziedo savu algu koledžai. Šķiet, saņem vienu dolāru gadā, lai būtu ko uzrādīt nodokļu deklarācijā."

"Skaidrs." Pavadījis Hempdenā tikai dažas dienas, es jau biju pieradis pie administrācijas žēlabām par finansiālām grūtībām, skopiem ziedojumiem un taupības režīmu.

"Personīgi man patīk pasniedzēja darbs," turpināja Laforgs, "bet man Francijā ir sieva, meita mācās skolā, tā ka naudiņa lieti noder."

"Varbūt es tomēr ar viņu parunāšu."

Laforgs paraustīja plecus. "Varat mēģināt, bet es ieteiktu nesarunāt tikšanos iepriekš, jo tad viņš var jūs nepieņemt. Viņu sauc Džuliāns Morovs."

Nevarētu teikt, ka es alku mācīties sengrieķu valodu, bet mani ieintriģēja tas, ko uzzināju no Laforga. Nokāpis pa kāpnēm, iegāju pirmajā

kabinetā, kas man trāpījās ceļā. Priekštelpā pie galda sēdēja kārna nīgra paskata blondīne ar plāniem matiem un gremoja sendviču.

"Man ir lenča pārtraukums," viņa paziņoja. "Nāciet pulksten divos."

"Ļoti atvainojos. Es meklēju kādu pasniedzēju."

"Esmu sekretāre, nevis izziņu birojs. Bet varbūt es tomēr varēšu palīdzēt. Kurš tas ir?"

"Džuliāns Morovs."

"Paskat tik." Viņa nogrozīja galvu. "Un ko jūs no viņa vēlaties? Viņa kabinets ir Licejā, otrajā stāvā."

"Kāds ir kabineta numurs?"

"Viņš tur ir vienīgais pasniedzējs, bauda klusumu un mieru. Jūs noteikti viņu atradīsiet."

Patiesībā sameklēt Liceju nebija nemaz tik viegli – tā bija neliela veca ēka kampusa nomalē, kas šķita speciāli apvīta ar efejām, lai saplūstu ar apkārtni. Pirmajā stāvā rindojās auditorijas un citas mācību telpas – visas tukšas, ar tīrām tāfelēm un svaigi vaskotām grīdām. Brīdi apjucis staigāju šurp turp, līdz pēdīgi ēkas otrā galā atradu šauras, slikti apgaismotas kāpnes.

Uzkāpis otrajā stāvā, ieraudzīju garu, tukšu gaiteni un devos uz priekšu, kurpju zolēm jauki kvīkstot uz linoleja grīdas. Meklēju uz durvīm kādu numuru vai vārdu, līdz ieraudzīju plāksnīti vara ietvarā, kurā bija iegravēts Džuliāna Morova vārds. Mirkli pastāvējis, pieklauvēju – trīs īsi piesitieni.

Aizritēja minūte, otra, tad baltās durvis mazliet pavērās un mani uzlūkoja kāds cilvēks. Viņam bija neliela, gudra seja ar smalkiem vaibstiem, modra un gaidu pilna kā jautājuma zīme. Daži tās vaibsti – elfa izliektās uzacis, deguna, mutes un zoda striktās aprises – šķita gandrīz vai jauneklīgi, tomēr viņš noteikti nebija jauns cilvēks, arī mati bija balti kā sniegs.

Brīdi es neko neteicu, vienkārši stāvēju, ļaujot viņam mani aplūkot.

"Kā varu jums palīdzēt?" viņš pajautāja lietišķā, laipnā tonī – tā vēlīgi pieaugušie mēdz runāt ar bērniem.

"Es... Mani sauc Ričards Peipens."

Viņš piešķieba galvu un samirkšķināja acis, atgādinot draudzīgu zvirbuli ar spožām ačelēm.

"Es gribētu apmeklēt jūsu sengrieķu valodas nodarbības."

Viņa sejas izteiksme tūdaļ mainījās. "O! Man ļoti žēl." Tas tika pateikts tādā tonī, it kā viņam patiešām būtu žēl, pat vairāk nekā man.